

Výročná správa
o činnosti neziskovej organizácie

AGROGENOFOND, n.o
(IČO 31872115)
v roku 2019

Spracoval a predkladá na rokovanie: doc. Ing. Ján Brindza, CSc.

štatutárny zástupca

Obsah výročnej správy:

1. Úvod

2. Prehľad realizovaných aktivít pri realizácii verejno-prospešných služieb

- 2.1 Monitoring, sústreďovanie a uchovávanie ohrozeného originálneho genofondu rastlín
- 2.2 Uchovávanie kolekcii z genofondu rastlín v repozitóriách formou *in situ a on*
- 2.3 Revitalizácia a trvalo udržateľné využívanie tradičných poznatkov
- 2.4 Revitalizácia a cieľavedomé využívanie tradičných agroekosystémov
- 2.5 Revitalizácia tokajského vinohradníctva a vinárstva
- 2.6 Záujmové vzdelávanie rôznych cieľových skupín z predmetnej oblasti
- 2.7 Základný a aplikovaný výskum, vývoj, vedecko-technické a poradenské služby.
- 2.8 Podpora tvorby a ochrany životného prostredia a ekologizácie poľnohospodárstva 2.9
Podpora programov zvyšovania zdravia obyvateľstva vrátane problematiky GMO. 2.10
Služby na podporu programov rozvoja vidieka a obnovy obcí.
- 2.11 Tvorba a vydávanie účelových publikácií a vzdelávacích produktov na rôznej úrovni.
- 2.12 Vývoj a spracovávanie špecializovaných databáz..
- 2.13 Reselekcia starých a krajových odrôd pre praktické využitie
- 2.14 Aktívna spoluúčasť na príprave legislatívnych dokumentov z danej problematiky. 2.15
Organizovanie a zabezpečovanie študijných a zberových expedícií na Slovensku a v zahraničí.
- 2.16 Organizovanie a zabezpečovanie vedeckých, kultúrnych a spoločenských podujatí.
- 2.17 Medzinárodná spolupráca

3. Personálne zabezpečenie

4. Finančné zabezpečenie

5. Ostatné zabezpečenie

6. Organizácia a riadenie

Nitra, jún 2019

1. Úvod

Nezisková organizácia AGROGENOFOND (ďalej len AGROGENOFOND) vznikla transformáciou Nadácie GENOFOND na základe rozhodnutia Krajského úradu v Nitre a jej registrácie dňa 18.2.2003

AGROGENOFOND zabezpečuje činnosť zameranú na poskytovanie všeobecne prospešných služieb v zmysle Zákona č. 213 /1997 z 2.júla 1997 zmeneného NR SR č. 35/2002 Z.z a to predovšetkým v oblasti ochrany a trvalo udržateľného rozvoja prírodného bohatstva a kultúrneho dedičstva Slovenska.

2. Prehľad realizovaných aktivít pri realizácii verejno-prospešných služieb

V roku 2019 realizoval AGROGENOFOND verejno-prospešné služby v nasledovných oblastiach.

2.1 Monitoring, sústred'ovanie, množenie, uchovávanie, rozširovanie a využívanie ohrozeného originálneho genofundu rastlín, zvierat a mikroorganizmov.

Monitoring genetickou eróziou ohrozeného genofundu sa zabezpečuje na úrovni pôvodne rozšírených starých a krajových odrôd z úžitkových druhov rastlín.

Pre nedostatok finančných prostriedkov sme v roku 2019 nerealizovali monitoring ani iné aktivity.

2.2 Zriaďovanie a uchovávanie kolekcí z genofundu rastlín v repozitóriách formou *in situ* a *on farm* v obciach v spolupráci so štátnymi organizáciami, samosprávami, výrobnými, neziskovými a inými organizáciami.

AGROGENOFOND sa v rámci finančných a materiálnych možností podieľa na podpore pri prevádzkovaní a postupné hodnotenie uchovaných genotypov v 5 zriadených repozitórií pre dlhodobé uchovávanie vegetatívne uchovávaných druhov:

- a) Sebechleby – Sad Stará hora - čereše, hrušky, vinič – 4 ha
- b) Bacúch – Sad Horehronie – jablone – 2 ha
- c) Zemianske Podhradie – Sad R. I. Ríznera – slivky – 1 ha
- d) Príbelce – Sad Príbelce – gaštan jedlý – 4 ha
- e) Revúca – Sad Kornus – drieň obyčajný, čereše – 4 ha

2.3 Revitalizácia a trvalo udržateľné využívanie tradičných poznatkov

AGROGENOFOND sa aktívne podieľa na podpore pre revitalizáciu a využívaní tradičných poznatkov a to formou

- a) Zabezpečovanie aktívnej spolupráce so slovenskou etnickou skupinou v Srbsku v obci Selenča – transfér poznatkov pre udržateľné využívanie tradičných agroekosystémov a tradičných agrosystémov.
- b) Overovanie tradičných technológií pri príprave tradičných potravinových produktov formou riešenia bakalárskach a diplomových prác.

2.4 Revitalizácia a cieľavedomé využívanie tradičných poľnohospodárskych systémov na úrovni pestovania, spracovania a využívania produktov tradičných ako aj netradičných rastlinných druhov.

AGROGENOFOND zabezpečili nasledovné aktivity:

- a) Zabezpečovanie poradenskej činnosti a pomoc pri príprave metodík pre realizáciu aktivít
- b) Výber a rokovanie zo zástupcami zahraničných inštitúcií z krajín Karpatského regiónu za účelom vytvorenie aktívnej siete pracovísk a spolupracovníkov
 - i. Ukrajina – Užhorodský spolok Slovákov, Botanická záhrada v Kyjeve,
 - ii. Srbsko – Selenča , príprava aktivít s komunitou Slovákov,
 - iii. Moldavsko – Agentúra pre rozvoj vidieka

2.5 Revitalizácia tokajského vinohradníctva a vinárstva

AGROGENOFOND pokračuje systematicky na podpore rozvoja tokajského vinohradníctva a vinárstva na Slovensku ako originálneho tradičného agroekosystému, ktorý sa už vyše 600 rokov ekonomicky využíva.

V roku 2019 sme v danej oblasti ukončili krátkodobý výskum orientovaný na biochemickú a fytoterapeutickú charakteristiku tokajských vín a to v spolupráci so SPU Nitra. Výskum pokračuje. Dosiahnuté výsledky budú spracované v pripravovanej monografii o Tokajskom vinohradníctve a vinárstve

2.6 Záujmové vzdelávanie rôznych cieľových skupín z predmetnej oblasti

AGROGENOFOND sa aktívne podieľa aj na príprave a realizácii vzdelávacích aktivít a to hlavne v programe celoživotného vzdelávania v spolupráci so SPU v Nitre.

Agrogenofond sa zapojil do riešenia predmetnej problematiky v rámci medzinárodného projektu SaveBees s finančným zabezpečením grantom z Vyšehradského fondu. Koordinátorom projektu bola SPU v Nitre.

V rámci medzinárodného projektu „Zachráňme ohrozené včely pre zlepšenie výživy, zdravia a kvality života“ realizovaného za aktívnej spolupráce 12 výskumných a vzdelávacích inštitúcií z Poľska, Maďarska, Ukrajiny, Arménska, Moldavska, Srbska a Slovenského zväzu včelárov s finančnou podporou Agentúry Vyšehradský fondu pripravil Kolektív Inštitútu ochrany biodiverzity a biologickej bezpečnosti medzinárodnú konferenciu pod rovnomeným názvom projektu. Prvú odbornú sekciu konferencie „ Zber, hodnotenie, a využívanie včelích peľových obnôžok a pergy“ zorganizoval Inštitút dňa 13. septembra 2019 za prítomnosti 138 včelárov a ostatných účastníkov v Kongresovom stredisku SPU v Nitre. V odbornom programe prezentovali 4 prednášatelia zo SPU v Nitre a 9 z popredných výskumných a vzdelávacích pracovísk Ukrajiny a Českej republiky svoje dlhoročné poznatky a výsledky dosiahnuté z riešenia výskumných projektov. Druhá odborná sekcia konferencie k problematike ekológie a zdravotného stavu včiel sa uskutoční začiatkom novembra v Moldavsku. Tretia sekcia k problematike apiterapie sa uskutoční vo februári 2020 v Kyjeve a štvrtá sekcia k problematike využitia včelích produktov vo výžive človeka sa uskutoční v Jerevane začiatkom mája 2020. Projekt a realizovaná putovná medzinárodná konferencia je príspevkom SPU, Fakulty agrobiológie a potravinových zdrojov a ostatných spolupracujúcich inštitúcií na podporu Svetového dňa včiel (20. mája) vyhláseného OSN.

2.7 Základný a aplikovaný výskum, vývoj, vedecko-technické a poradenské služby.

Spolupracujúci pracovníci AGROGENOFOND-u sa aktívne podieľajú na príprave výskumných projektov. V danom období sa kolektív podieľal na príprave projektu:

- a) Uchovanie a trvalo udržateľné využívanie genetickej základne úžitkových druhov rastlín pre výživu a poľnohospodárstvo
- b) Ukr/SR/SPU1/08 Netradičné druhy rastlín a ich produkty v kvalite života
- c) Ukr/SR/SPU3/08 Obnôžkový peľ pre agropotravinárstvo a fytoterapiu

2.8 Podpora tvorby a ochrany životného prostredia a ekologizácie poľnohospodárstva

AGROGENOFOND intenzívne pripravuje aktivity na ekologizáciu poľnohospodárstva a to hlavne pri realizácii DIREKTÍVY RADY (EC) č. 1257/1999 a č. 445/2002 z 26. februára 2002 stanovujúce podrobné pravidlá o podpore rozvoja vidieka. V rámci predmetnej problematiky zabezpečuje prípravu dvoch projektov:

- a) Postupné zabezpečovanie inventarizácia stavu genetickej eróziou ohrozených starých a krajových odrôd na Slovensku podľa finančných možností.
- b) Inventarizácia stavu jedincov genetickej eróziou ohrozených populácií so zabudnutých ovocných druhov podľa finančných možností.

2.9 Podpora programov zvyšovania zdravia obyvateľstva vrátane problematiky biologickej bezpečnosti súvisiacej s geneticky modifikovanými organizmami (GMO),

V danej problematike nezabezpečoval kolektív v roku 2011 žiadne aktivity pre nedostatok finančných prostriedkov.

2.10 Služby na podporu programov rozvoja vidieka a obnovy obcí.

AGROGENOFOND intenzívne pripravuje rôzne projekty na podporu rozvoja vidieka a to hlavne pri realizácii Nariadenie Rady (EHS) č. 2081/92 O ochrane zemepisných označení a označení pôvodu poľnohospodárskych výrobkov a potravín a v zmysle prijatého Zákona č. 469/2003. V danej oblasti pokračuje kolektív v realizácii v troch oblastiach a to hlavne formou riešenia diplomových a bakalárskych prác.

- a) Revitalizácia tradičných výrobkov z medu s aplikáciou liečivých rastlín a plodov
- b) Revitalizácia tradičných výrobkov s použitím včelieho obnôžkového peľu a pergy
- c) Revitalizácia tradičných výrobkov z divo rastúcich druhov

2.11 Tvorba a vydávanie účelových publikácií a vzdelávacích produktov na rôznej úrovni.

AGROGENOFOND sa aktívne podieľa na príprave rukopisov a vydávaní vedeckej, odbornej a inej účelovej literatúry v rámci medzinárodného programu „Agrobiodiverzita pre zlepšenie výživy, zdravia a kvality života“, ktorý inicioval kolektív Inštitútu ochrany biodiverzity a biologickej bezpečnosti v spolupráci s Národnou Botanickou záhradou M. M. Griška pri Národnej akadémii vied Ukrajiny sa úspešne realizuje už viac ako 10 rokov aj v rámci zriadenej medzinárodnej siete AgroBioNet zoskupujúcej viac ako 200 expertov a 30 inštitúcií z 15 krajín. Pre prezentáciu rozsiahlych výsledkov a poznatkov získaných zo spoločne realizovaných medzinárodných výskumných, vzdelávacích a rozvojových projektov a z realizovaných výskumných pobytov výskumných pracovníkov, doktorandov a študentov pripravil medzinárodný kolektív priestor vo forme pravidelného vydávania Zborníka vedeckých prác pod názvom hore uvedeného programu v anglickom jazyku „Agrobiodiversity for improving nutrition, health and life quality“. V prvých ročníkoch 2015

a 2016 bolo v Zborníkoch publikovaných viac ako 300 krátkych odborných prác. V roku 2019 bol Zborník vedeckých prác spracovaný v systéme Open Journal System za aktívnej spolupráce zriaďovateľov, zástupcov Slovenskej poľnohospodárskej, Vydavateľstva SPU a pracovníkov Centra informačných a komunikačných technológií. Zborník vedeckých prác predstavuje priestor pre prezentáciu krátkych vedeckých prác nie len výskumných pracovníkov ale aj doktorandov a študentov s registráciou ISBN a ISSN a v systéme doi. Prvých 46 vedeckých prác je v inovovanej forme prezentovaná v Zborníku na adrese <https://agrobiodiversity.uniag.sk/scientificpapers/index>.

3.

3.1 Vývoj a spracovávanie špecializovaných databáz pre praktické využitie rôznymi cieľovými skupinami.

AGROGENOFOND sa aktívne podieľa na vývoji a spracovaní rôznych informačných systémov a špecializovaných databáz. Pre dané účely bola zriadená edícia *FENOTYPDATA*, ktorej cieľom je prezentácia informácií o variabilite genotypov v rozšírenom genofonde starých a krajových odrôd ako aj prírodných populácií z tradičných ako aj menej známych a menej využívaných druhov rastlín. V roku 2019 sa začala príprava katalogizácie fenotypovej variability v genofonde svetovej kolekcie koreninovej papriky. Kolektív pracuje na hodnotení okolo 180 odrôd koreninovej papriky.

3.2 Reselekcia starých a krajových odrôd pre praktické využitie v alternatívnych formách poľnohospodárstva, vo výžive a v iných oblastiach.

AGROGENOFOND intenzívne pripravuje rôzne projekty na resekciu originálnych starých a krajových odrôd na resekciu v rámci programu podpory rozvoja a to v zmysle Nariadenia EÚ 2081/92 a Zákona č. 469/2003. V danej oblasti kolektív vytvoril podmienky pre zriadenie medzinárodnej siete výskumníkov a výskumných inštitúcií pre realizáciu medzinárodného programu „Agrobiodiverzita pre zlepšenie výživy, zdravia a kvality života“ v rámci ktorého sa plánujú realizovať aj projekty orientované pre revitalizáciu a využívanie produktov zo starých a krajových odrôd a to v rôznych obciach na Slovensku, Srbska a Moldavska.

3.3 Aktívna spoluúčasť na príprave legislatívnych dokumentov z danej problematiky.

AGROGENOFOND sa v roku 2019 nepodieľal na príprave legislatívnych dokumentov.

3.4 Organizovanie a zabezpečovanie študijných a zberových expedícií na Slovensku a v zahraničí.

AGROGENOFOND zabezpečoval v roku 2019 zberové expedície na odber ekotypov z voľne rastúcich populácií cesnaku medvedieho.

3.5 Organizovanie a zabezpečovanie vedeckých, kultúrnych a spoločenských podujatí.

Agrogenofond v aktívnej spolupráci s kolektívom Inštitútu ochrany biodiverzity a biologickej bezpečnosti, Katedry genetiky a šľachtenia rastlín FAPZ v spolupráci s Oddelením introdukcie rastlín pri Národnej Botanickej záhrady M. M. Grischka Akadémie vied Ukrajiny v Kyjeve zorganizoval v rámci medzinárodnej siete AgroBioNet už štvrtú medzinárodnú konferenciu pod názvom „Agrobiodiverzita pre zlepšenia výživy, zdravia a kvality života ľudí a včiel“, ktorá sa konala v dňoch 11. – 13. septembra 2019 v Kongresovom

stredisku SPU v Nitre. Konferenciu slávnostne otvoril dekan Fakulty agrobiológie a potravinových zdrojov pán doc. Ing. Peter Ondrišík, PhD a zástupcovia spoluorganizátora prof. Svetlana Klymenko, DrSc. a prof. Dzhamil Rakchmetov, DrSc. Konferencie sa zúčastnilo 221 účastníkov z toho 143 zahraničných hostí z Ukrajiny, Ruskej federácie, Bieloruska, Moldavska, Poľska, Česka, Bulharska a Srbska. V odbornom programe bolo prezentovaných 37 prednášok a 43 posterov. Vo vydanom zborníku je prezentovaných 189 abstraktov. Vedecké práce z prezentovanej problematiky budú zverejnené v *on line* Zborníku vedeckých prác pod názvom *Agrobiodiversity for Improving of Nutrition, Health and Life Quality*. Z viac ako 200 registrovaných členov medzinárodnej siete AgroBioNet sa konferencie zúčastnilo 112 členov.

Hore uvedené inštitúcie súčasne pripravili aj druhú medzinárodnú konferenciu pod názvom Ekológia, zdravie a choroby včiel sa v rámci realizácie medzinárodného projektu „Zachráňme ohrozené včely pre zlepšenie výživy, zdravia a kvality života“ za aktívnej spolupráce 12 výskumných a vzdelávacích inštitúcií z Poľska, Maďarska, Ukrajiny, Arménska, Moldavska, Srbska s finančnou podporou Agentúry Vyšehradský fond sa konala dňa 4. novembra 2019 v Moldavsku. Pripravil ju kolektív Inštitútu ochrany biodiverzity a biologickej bezpečnosti pri Fakulte agrobiológie a potravinových zdrojov ako koordinátor projektu v spolupráci s Inštitútom genetiky, fyziológie a ochrany rastlín v Kišineve. Konferencie sa zúčastnilo 138 účastníkov z toho vyše 100 moldavských včelárov. Konferenciu otvorila riaditeľka Inštitútu pani Dr. Larysa Andronic. Úvodný referát prezentoval doc. Ing. Ján Brindza, CSc. V odbornom programe bolo prezentovaných 14 prednášok. Projekt a realizovaná medzinárodná konferencia je príspevkom SPU v Nitre a všetkých organizátorov na podporu Svetového dňa včiel (20. mája) vyhláseného OSN a na podporu medzinárodného programu ochrany opeľovačov a včiel.

3.6 Medzinárodná spolupráca

AGROGENOFOND spolupracuje s nasledovnými inštitúciami

- a) Botanická záhrada pri Národnej akadémii vied Ukrajiny, Kyjev
- b) Food laboratory, Jerevan, Arménsko
- c) Užhorodský spolok Slovákov – Užhorod
- d) ZDRAVO Selenča – Srbsko – realizácia spoločného projektu

3. Personálne zabezpečenie

AGROGENOFOND v hodnotenom období nezamestnával žiadnych pracovníkov. Realizácia aktivít bola zabezpečená externými spolupracovníkmi bez odmien.

4. Finančné zabezpečenie

AGROGENOFOND nezískal v hodnotenom období finančné prostriedky.

5. Ostatné zabezpečenie

AGROGENOFOND splnil všetky náležitosti vo vzťahu k Daňovému úradu a Štatistickému úradu.

6. Organizácia a riadenie

Správna rada rokovala v hodnotenom období na jednom pracovnom stretnutí.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Brindza', with a stylized flourish at the end.

V Nitre, 9. júla 2020

doc. Ing. Ján Brindza, CSc.